

anmode om, at statsforvaltningen indbringer sagen for retten til afgørelse. Der foreslås indført en frist på 4 uger for fremsættelsen af denne anmodning, jf. § 30 b, stk. 1, 2. pkt., henholdsvis § 43, stk. 1, 2. pkt., i de foreslåede ændringer i lov om forældremyndighed og samvær henholdsvis ægteskabsloven. Indbringelsen sker ved, at statsforvaltningen sender sagen til retten. Der henvises til bemærkningerne i afsnit 3.4.2.

Domstolsbehandling

Domstolenes behandling af sager om separation eller skilsmisse og om forældremyndighed samt retsplejelovens regler herom foreslås ikke ændret bortset fra, at de sager, der omfattes af nyordningen, indbringes for retten af statsforvaltningen, uden at parten skal udarbejde stævning. Der henvises til bemærkningerne i afsnit 3.5. Derudover foreslås, at initiativtageren til en sag om separation eller skilsmisse eller om forældremyndighed ikke skal ansøge statsforvaltningen om fri proces, da retten efter den foreslåede ændring af retsplejelovens § 449 kan beskikke advokat for begge parter, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Se bemærkningerne i afsnit 3.5.2.

Domstole og samvær

I dag træffer statsamtet afgørelse om alle samværsspørgsmål, også selv om forældremyndighedsspørgsmålet er afgjort af domstolene. Det er en naturlig og nødvendig følge af en familieretlig strukturreform, hvor enkle procedurer og helhedsløsninger prioriteres, at give forældre mulighed for at få en samtidig og samlet løsning eller afgørelse af forældremyndigheds- og samværsspørgsmålet, uanset om dette sker i statsforvaltningen eller i retten. Det foreslås derfor, at domstolene får kompetence til at træffe afgørelser om samvær i forbindelse med behandlingen af sager om forældremyndighed, der er indbragt for retten af statsforvaltningen, hvis en af forældrene anmoder om det. Se § 30 a, stk. 2, i forslaget til ændring af lov om forældremyndighed og samvær. Adgangen tilkommer kun forældre, når domstolene første gang skal tage stilling til forældremyndighedsspørgsmålet. Det foreslås derudover, at domstolene i disse tilfælde efter anmodning tillige kan tage stilling til anden kontakt end samvær, i form af f.eks. breve, telefonsamtaler og lignende. Forslaget ændrer i øvrigt ikke på udgangspunktet om, at afgørelser om samvær og anden kontakt træffes af statsforvaltningen. Der henvises til bemærkningerne i afsnit 3.6.

Midlertidige afgørelser

Når sager om forældremyndighed skal begynde i statsforvaltningen, hvor der vil foregå sagsbehand-

ling, forligsbestrebelse og sagsoplysning, er det naturligt, at statsforvaltningerne får kompetence til at træffe midlertidige forældremyndighedsafgørelser under sagen. Samme hensyn gør sig gældende for samværsspørgsmål under domstolenes behandling af forældremyndighedssager, hvor også samværsspørgsmålet er omfattet. Der foreslås derfor på disse områder en delt kompetence, hvorefter den midlertidige afgørelse om forældremyndighed eller samvær træffes af den myndighed, der for tiden behandler sagen, uanset om dette sker i statsforvaltningerne eller ved domstolene. Der henvises til bemærkningerne i afsnit 3.7.

2. Gældende ret

2.1. Separation og skilsmisse (ægteskabsloven)

2.1.1. Retsstillingen i dag

Udgangspunktet for fordelingen af kompetencen til at behandle separations- og skilsmissesager er, at "enighedssager" med visse undtagelser behandles af statsamtet, mens "tvistsager" behandles af retten.

Efter ægteskabslovens (lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 147 af 9. marts 1999 med senere ændringer) § 42, stk. 1, gives separation og skilsmisse ved dom eller bevilling. Bevilling udfærdiges efter § 1 i bekendtgørelse om opløsning af ægteskab (opløsningsbekendtgørelsen), jf. lovens § 42 a, af statsamtet. Bevilling kan, jf. ægteskabslovens § 42, stk. 2, kun meddeles, hvis ægtefællerne er enige om at ønske separation eller skilsmisse ved bevilling og enige om de i lovens §§ 49 og 54-56 nævnte vilkår. Spørgsmål om størrelsen af underholdsbidrag kan ægtefællerne henskyde til statsamtets afgørelse.

Vilkårene for separation eller skilsmisse vedrører (1) pligten til at betale ægtefællebidrag (§ 49), (2) bevarelse af ret til enkepension (kun ved skilsmisse) (§ 54), (3) fortsættelse af fælles lejemål (§ 55) og (4) godtgørelse for eventuelt særeje (§ 56). Spørgsmålet om forældremyndigheden over parternes eventuelle fælles børn er – i modsætning til tidligere – ikke længere et vilkår for separation og skilsmisse. Forældremyndighedsspørgsmålet kan dog inddrages under separations- eller skilsmissesagens behandling både i statsamtet og ved retten. Derimod er det ikke muligt at få inddraget spørgsmål om samvær, børnebidrag eller bodeling under rettens behandling af separations- eller skilsmissesagen. Kompetencen til at træffe afgørelser om samvær og børnebidrag henhører under statsamtet med mulighed for at klage til Familiestyrelsen, mens spørgsmål om bodeling ved uenighed herom henhører under skifteretten.